

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

79. An etiam Episcopus, aut alius Legatus à latere Papæ possit dispensare in pluralitate beneficiorum, saltem simplicium, existentium in diversis Eccesiis, quorum unum sufficiens est; dum adest aliàs ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

Hurt. ut prober causam sufficientem multiplicandi in aliquo beneficia, esse, quod sit filius vel frater alicujus bene meriti de Ecclesia vel populo; quod ipsum ait doceri à Navar. *Miscellan.* 44. n. 80. Adeo que jam splendidior sustentatio alicujus, jam ante evecti ad statum illustriorem, non verò per ipsam collationem plurium illorum beneficiorum ad illum evecti, videtur esse causa sufficiens laxandi jus naturale conferendo plura uni. Monet tamen idem Hurt. cavendum esse illam nimiam in tali nepote Pontificis coacervationem beneficiorum, & tot solum conferenda, quor dictaverit prudens judicium à sanguine proprio nò excoactum.

Questio 75. An sola Cardinalitia dignitas sit justa causa, ob quam Cardinali plura beneficia conferantur?

Respondeo affirmativè: idque multò magis quam regis filio, utpote, ut in eadem *extray.* illos pariter ac prius excipiendo, ait Papa idem, qui circa Papam, & in hoc universali Ecclesiæ serviendo singularum Ecclesiarum commoditatibus se impendunt; ac cum Cardinalatus sit præcipua dignitas in Ecclesiâ, conveniens est, ut reditus status sui, vitæque conditioni congruentes habeat. Azor. *cit.* c. 12. q. 5. ubi etiam, quod insuper accedere possint ad dignitatem Cardinalitiam aliæ causæ justæ, ut si sit regis vel principis filius, frater, nepos, si sit insignis literaturæ, industria, virtutis.

Questio 76. An sit sufficiens causa conferendi alicui plura beneficia, vel dispensandi, ut plura ei conferantur, nempe ab alio inferiore collatore, ut eorum fructus largius in pauperes erogentur, v. g. dum scitur illos eorum fructus impensurum in pauperes, aliove pios usus, retentis sibi solum necessariis ad decentem sustentationem?

Respondent affirmativè Hurt. *loc. cit.* l. 6. *resol.* 6. *subresol.* 1. citans Cardin. in *clem. gratia. de rescrip.* in 12. C. de Lugoto, l. de *justi. d.* 4. s. 4. n. 58. Filiuc. *tr.* 41. c. 7. n. 57. quibus accedit Nav. *tr. de orat. Miscell.* 65. citatus ab Azor. p. 2. l. 6. c. 22. q. 3. ubi justam arbitratur causam, ut jus relaxetur in eo, ut plura ei conferantur, qui fructus beneficiorum in pios usus impendit; quamvis in *Man. ca.* 25. n. 128. censet intentionem illam provisi jam pluribus talibus beneficiis, & verâ ejus executionem esse causam justam, ut ea plura jam antè obteuta retineat (pro quo etiam solo citatur ab Hurt. *loc. cit.* num. 2. ubi etiam is dicit, videri hoc ipsum approbati à S. Tho. *quodlib.* 9. a. 15. dum ibi reprobatur contrariam intentionem, habendi nimirum plura tantum ad majorem splendorem victus, vestium, famulorum &c.) non tamen ut denuo plura ei conferantur, & ab eo recipiantur, prout refertur ab Azor. His tamen contrarium, seu negativam tenet ipse Azor. *loc. cit.* cum Abb. & pluribus aliis; quibus, ut ait Azor, meritò hæc causa minimè probatur; eò quod & alii sint clerici, qui beneficiorum illorum fructus in bonos usus infunderent. Quin etiam, quod addo, quod etiam sit pius, si non magis pius usus, dum ea beneficia plura in plures divisa eorum fructus toti ab iis indecentem sui sustentationem absumuntur, reddendo iterum deo horarum preces & sacrificia, quod alii pauperes, saltem ex obligatione, non facient. Quod

si tamen nulli extarent clerici, qui eos fructus pie erogent, subest causa, cur iis plura conferantur; non quia iis, quibus ea conferuntur, utiliter fructus infundant; sed quia desunt clerici idonei, ut in provinciis, ubi hæretici dominantur, qui fructus beneficiorum sibi sumunt ac devorant. Azor. *loc. cit.*

Questio 77. An sit sufficiens motivum dispensandi, seu laxandi in hoc jus, etiam dum illud est justitia distributiva, in conferendo uni plura beneficia, quod is habeat parentes, fratres, nepotes ex fratre vel sorore indigentes, vel etiam amicum, cui multa debet?

1. Respondeo ad primum affirmativè: ita expressè Navar. *Miscell.* 17. nu. 76. & *Miscellan.* 44. n. 76. ubi: Papa post concilium dispensare potest, ut quis habeat plura beneficia, quorum unum ei sufficit, eò quod habeat parètes, fratres, uxores, nepotes, vel alios cognatos pauperes, quos eum oportet alere, collocare, vel in aliquam viam salutis æternæ dirigere &c. sequitur Hurt. *loc. cit.* *subresol.* 2. n. 1. Azor. *cit.* c. 12. q. 4. ut enim beneficium dicatur sufficiens, debet ex ejus fructibus posse sumere, quæ sibi & suis necessaria, adeo que eo ipso, quod clericus habeat parentes, fratres &c. egentes; beneficium, quod aliis ei soli esset sufficiens, dici non potest sufficiens, Azor. *ibid.* & patet ex dictis supra ex eodem Azor. & Castrop. aliisque, dum tales pertinent ad familiam beneficiati.

2. Respondet quoque ad alterum; nimirum de habente talem amicum, affirmativè Hurt. *loc. cit.* n. 3. & *subresol.* 4. n. 4. in specie ait: existimo, quod sufficiens motivum relaxandi in hoc jus naturale sit, quod Papa amico suo ante Papatum collata in se ab eo beneficia compenset, & gratum se ostendat.

Questio 78. An ipsa Papa liberalitas sit sufficiens causa dispensandi in hoc?

Respondet affirmativè, Hurt. *loc. cit.* *resol.* 6. q. 2. n. 14. ubi ait: Præpositus ad e. per venerabilem, qui filii sint legitimi, Felin. & alii, quos ibidem citat, dicunt, quod ipsa liberalitas Papæ sit sufficiens ratio dispensandi contra jus, juxta c. cum vestis. de concess. *præb.* ubi dicitur ex indulgentia specialis, vel alia justa causâ; quæ doctrina non solum tenet in relaxatione juris divini, cum liberalitas maxime deceat principem ex ipsa ratione naturali. ita ille.

Questio 79. An etiam Episcopus, aut etiam Legatus à latere Papæ possit dispensare in pluralitate beneficiorum, saltem simplicium, existentium in diversis Ecclesiis, quorum unum sufficiens est, dum adest aliis justa causa disponendi?

Respondeo ad primum negativè: idque etiam si habere aut conferre istiusmodi plura non esset lege naturæ vetitum; patet hoc ipsum ex Trid. quod uti & jus commune, laxare non potest Episcopus, nisi in causis ipsi in jure concessis. Castrop. *d.* 6. p. 3. s. 6. n. 28. Azor. *cit.* c. 12. q. 6. Pirh. *ad tit. de præb.* n. 182. Hurt. *loc. cit.* *resol.* 6. s. 1. n. 20. citantes Abb. in c. de multa. Garc. p. 11. c. 5. n. 371. & 169. citans quàm plurimos alios. Less. *de just.* l. 2. c. 34. n. 150. (ubi dat rationem cur Episcopus, etiam si

etiam si videat profuturum suæ Ecclesiæ, ut uni-
dentur plura, nimirum, quod lex obliget inferio-
rem, quamdiu ex custodia illius nihil evidenter
sequitur contra legislatoris intentionem; nunquam
autem, aut rarissime contingat contra intentionem
concilii Trid. ex eo, quod uni non dentur duo be-
neficia, quia nunquam evidens est, id esse contra
majus Ecclesiæ bonum, & proximorum ædifica-
tionem; quæ duo Trid. per hujusce sui præcepti,
de non dando uni plura, custodiam intendit. Ad hæc
potissimum fit summi pontificis, procurare bonum
Ecclesiæ, & indicare, quid ad illud expediat)
contra Selv. p. 4. q. 7. n. 29. Rebuff. in pr. tit. de dis-
pensat. ad plura n. 30. Gamb. de off. leg. l. 5. tit. an
legatus possit uni conferre plura. Hojedam. p. 2. c. ult.
n. 16. & alios citatos à Garc. ubi antè, n. 338. tenen-
tes Episcopum & legatum de jure posse dispensare,
quando dispensatio fieret principaliter propter
necessitatem vel utilitatem Ecclesiæ, & non ob
utilitatem personæ propter prærogativam merito-
rum. Verumque hoc ipsum est secundum Pirh. ad
tit. de præb. n. 185. & Fagnan. in c. cum jam dudum.
tit. eod. n. 49. ab eo citatum; quod Episcopus ne-
quidem dispensare possit, ut habens jam sufficiens
obtineat insuper aliud etiam insufficienti omnino
simplex; quia & hoc est contra decretum Trid. ut
vidimus supra. Proceditque hoc ipsum etiam, si
aliàs dispensare adhuc hodie dum posset, sicut po-
terat olim ante Trid. ut quis haberet duo diffor-
mia sub eodem recto, quod tenet Garc. p. 11. c. 5. n.
376. Patet namque hoc ipsum ex clara declaratio-
ne S. Congreg. super cit. c. 17. Trid. quam recitat
ibidem Garc. n. 377. quæ sic habet: *Congregatio con-
cilii censuit, Episcopum posse dispensare ex causa, ut quis
possit obtinere duo beneficia difformia sub eodem recto, dum-
modo quodlibet per se non sit sufficiens ad sustentationem
provisi &c.* Neque obstat, quod Episcopi aliàs dis-
pensare possint contra jus Canonicum, etiam
concilii, in magna causa utilitatis, ut tenet Garc.
cit. c. 5. n. 339. Sanch. de matrim. l. 2. d. 40. n. 3. ci-
tantes quamplurimos alios; nam id procedit, quan-
do Superior consuli non potest, ut AA. iidem; in
præsentem autem puncto non videtur posse conside-
rari periculum in dilatione ad consulendum Supe-
riorem. Garc. nu. 340. Proinde jam aliquis in hoc
puncto dispensatus ab Episcopo, tutus non erit in
conscientia; sed neque juvabitur regulâ de triennali,
utpote quæ possessori non suffragatur contra decre-
ta concilii Trid. ut constat ex dictis aliàs, & claris
verbis S. Congregat. ad cit. c. 17. Trid. quæ sic habent;
*an præsumpta dispensatio, in qua fundatur regula de tri-
ennali, habeat locum contra decreta Concilii sess. 7. c. 4.
& sess. 24. c. 17. & sess. 25. c. 15. ita ut possidentes be-
neficia contra dispositionem dictorum decretorum ex tali
præsumpta dispensatione suam possessionem tueri va-
leant. S. D. N. ex sententia Congreg. respondit, non ha-
re locum.* ita Garc. loc. cit. n. 379. Porro quæ hic di-
cta de simplicibus, multo magis locum habent in
dignitatibus, personatibus, officiis curatis, nimi-
rum, quod in eorum pluribus simul habendis ne-
mo præter Papam dispensare possit. Garc. loc. cit.
num. 337. citatis quamplurimis dicens, sic servari
à Curia & stylo.

2. Unde, licet olim vi c. Sanctorum. d. 70. ex ju-
ris nimirum causis supradictis id poterant Episco-
pi; eorum tamen, quia exorbitarunt, in hoc restri-
cta est potestas ab Innoc. 3. in Conc. Lateran. ut
habetur c. de multa. de præb. Azor. loc. cit. & hodie-
dum profusum illi potestati derogatum in c. dudum. de

elei. ut ibidem Abb. Hurt. loc. cit. qui tamen ad-
dit, dum ad Curiam non patet aditus, posse adhuc
Episcopum conferre unum in titulum, alterum in
Commendam, usque dum impetretur dispensatio.
De cetero nec in casu magnæ necessitatis posse in
hoc dispensare Episcopum, ut habeat quis talia
duo simul, utendo Epischeia, eod quod ceteri pos-
sit, Papam dare hanc facultatem Episcopis in di-
cta tantâ necessitate, ne laquei peccatorum anima-
bus injiciantur, rectè ostendit & probat Garc. cit.
c. 5. à n. 351. ex eo, quod Episcopus non possit di-
spensare in lege Papæ vel Concilii, proveniat ex
natura rei, quia Episcopus est inferior, & inferior
non habet potestatem in Superiorem, nec in ejus
legem; juxta c. cum inferior. de major. & obed. & non
proveniat ex eo, quod Papa sibi reserveret potesta-
tem dispensandi, & eam Episcopis tollat seu ne-
get. Garc. ibid. citans pro hoc Suar. to. 5. d. 7. f. 4.
n. 4. Sanch. de matrim. l. 7. d. 7. n. 8. & l. 8. d. 2. n.
12. Epischeia autem tantum fit moderatio legis
deficientis propter universale, & temperet illius
rigorem in casibus specialibus, & extraordinariis,
non verò det potestatem aut jurisdictionem non
habenti; adeoque solum possit moderari legem
Papæ, per quam ille sibi reservaret talem dispen-
sationem, auferendo eam potestatem Episcopo
aliàs ei competentem; quemadmodum cum Epi-
scopus dispensare posset in omni voto, ut Garc. ibid.
n. 352. nisi Papa sibi specialiter reservasset, potest
Episcopus adhuc in casu magnæ necessitatis, ubi
ad Papam recursus haberi non potest, dispensare
in voto v. g. castitatis, quod est unum ex reserva-
tis; quia jam Epischeia potest moderari legem il-
lam, per quam fit reservatio; contra autem
quia Episcopus de se dispensare nequeat v. g. in
impedimento matrimonii, & quod id nequeat,
non provenit ex lege pontificis, reservantis sibi
hanc dispensationem, ne quidem per Epischeiam
potest dispensare in tali impedimento; sed ex sola
concessione pontificis. Et si opponatur jus illud
naturale (in quo aliàs Epischeia locum non habet
Vasq. l. 2. tom. 2. d. 176. nu. 3.) quod inferiori di-
spensare non possit in lege Superioris, interpretari,
ut non intelligatur de casu magnæ necessitatis, sed
hunc ipsum excipi. Responderet Garc. id verum esse,
& procedere, quando necessitas est publica, non
privata; unde etiam expresse tradit nu. 347. posse
Episcopum dispensare in impedimento matrimo-
nii (adeoque & in præsentem puncto pluralitatis
beneficiorum) quando Papa adiri nequit, & est
causa necessitatis, non particularis seu privata alicujus
personæ, sed publicæ & communis, seu Ec-
clesiæ; eod quod tunc ratio boni communis id po-
stulet, de necessitate autem particulari habenda
non fit ratio, cum lex in communi feratur.

3. Respondeo ad secundum quoque negative:
Castrop. loc. cit. Pirh. de præb. n. 189. ex Azor. loc. cit.
q. 9. ubi: *legatus Papæ potest in provincia sibi demandata
jus in hac parte (nempe quoad conferenda plura uni)
laxare ex iustis causis, & etiam iisdem beneficiis, in qui-
bus id potest Episcopus in Ecclesiis sua ditioni subiectis
&c. sed Episcopus id non potest in dictis benefi-
ciis, quorum unum sufficiens est, ut immediate
antè ex eodem vidimus; ergo. Sic expresse idem
de Nuncio, nempe quod nec is in eo dispensare
possit, tenet cum aliis Garc. loc. cit. n. 374. Multoque
igitur minus id poterunt prælati alii Episcopo in-
feriores, aut etiam reges & principes, dum quan-
doque jus confendi habent; & de his, uti & de il-*

his prælati inferioribus absolute & indistincte negat Azor. loc. cit. quod duo vel plura beneficia eidem conferre possit. Porro, an & qualiter Episcopus vel Legatus dispensare possit in pluralitate incompatibilium aliunde, v. g. quia dignitates, curata &c. dicitur infra. vide tantisper Garc. loc. cit. n. 336.

Questio 80. An, si iusta causa, ob quas quis obtinuit plura beneficia, cessent, v. g. parentes, sorores &c. quos alere debebat, mortui, teneatur ea beneficia renunciare, retentis solum iis, quæ ad congruam sustentationem sufficiunt?

R Espondeo negativè: jus enim naturale jam cum eo relaxatum est, & in iure Canonico dispensatum ex iusta & rationabili causa, quæ laxatio sicut in votis & juramento, non est conditionalis, sed absoluta, & causa illa pertinebant ad hoc, ut legitima distributio fieret illorum beneficiorum, non verò ad conservationem distributorum: ita fere Hurt. loc. cit. subresol. 3. citans Cajetan. Nihilominus fructus illorum beneficiorum, quæ data ei erant intuitu istarum causarum, iis cessantibus, teneatur impendere in usus pios juxta Hurt. loc. cit. n. 1.

Questio 81. An valeat dispensatio papalis facta in hoc puncto dictis causis non subsistentibus?

R Espondeo in sententia eorum, qui dictam pluralitatem veteri iure divino sentiunt, esse invalidam eam dispensationem coram Deo, nihil prodesse, & minime subiliter dicta superius, non secus, ac si votum relaxet sine causa; licet enim Papa habeat liberam administrationem beneficiorum, hoc est, minime adstrictam canonibus & legibus, uti ceteri Antistites, habet tamen eam juris naturalis vel divini legibus alligatam. Azor. cit. c. 12. q. 7. proderit tamen etiam in foro conscientie adhuc talis dispensatio, ut clericus à penis juris in eos latis, qui plura talia beneficia habent, sit liber. Azor. ibid. juxta dicta à nobis supra. Nihilominus contrarium tenere videtur Laym. in c. 1. de consuetud. in 6. dum ait, dispensationem Papæ supra pluralitate beneficiorum curatorum vel dignitatum sic iusta causa necessitatis vel utilitatis factam esse invalidam, si obreptio aliqua ex parte impetrantis intervenerit; alioqui quidem validam esse dispensationem, argumento cit. c. 1. sed illicitam; neque potest dispensatus sic plura beneficia retinere tutè conscientia, maxime, si eorum fructus abundantes inutiliter consumere pergat. Item Less. de justit. l. 2. c. 34. n. 152. dum postquam præmississet: Est contra jus divinum naturale, ut unus habeat plura beneficia, nisi iusta aliqua causa excuset: at qui Pontifex non potest dispensare sine iusta causa, quæ turpitudinem evacuet in iis, quæ sunt juris naturæ; subiungit: advertit tamen, collationem secundis beneficiis, tertii & ceterorum esse validam, & conferre per vim ritulam, ut patet ex multis canonibus; nam ad nullum eorum iure natura est inhabilis; tenetur tamen resignare aliqua ex iis, quæ non sunt illi secundum suum statum necessaria, vel in quibus legitima causa non intercessisset; fructus tamen interim perceptos non tenetur restituere; si muneri suo saltim per vicarium, satisfecit &c. Verum ut patet ex ipsis Lessii verbis, non loquitur is de collatione facta dispensativè in ordine ad retinenda illa cum præhabitis;

P. Leuren, Fori Benef. Tom. III.

de hoc enim quærebatur, an id Pontifex possit valide, de alia tali collatione paulò post.

Questio 82. An, & qualiter obtinens plura istiusmodi beneficia sufficientia ex dispensatione Papæ sine rationabili causa, tutus esse possit in conscientia, & absolvi à Confessione?

R Espondeo (sub limitationibus tamen subjungendis, & ubi habens illa plura certus est sine causa rationabili & subsistente secum dispensatum) non posse esse tutum in conscientia, & non posse absolvi. Cajet. in sum. v. beneficium n. 10. Azor. cit. c. 12. q. 11. Filiuc. l. 3. q. 1. c. 7. n. 40. Less. loc. cit. n. 151. citans pro hoc præter D. Thom. & Cajet. Majorem in 4. d. 24. q. 4. Soto de justit. l. 3. q. 6. n. 3. Tolet. l. 5. c. 71. &c. ac dicens, esse fere communem Theologorum: contra Hurt. loc. cit. c. 6. subresol. 5. n. 10. ceterosque auctores docentes, cum hoc ipsum non nisi iure canonico vetetur, possitque in eo etiam sine causa Pontifex dispensare validè, posse provisum talibus pluribus (modò tamen ea obreptitiè non impetraverit à Papæ, juxta dicta paulò ante quæst. præced. ex Laym) licitè, seu tutè conscientia retinere & absolvi. Videtur etiam esse contra Sanch. l. 2. Consil. c. 2. dub. 6. n. 16. apud Pith. de præb. n. 184. dum docet, eum, qui obtinuit plura beneficia incompatibilia per dispensationem Papæ sine iusta causa factam, peccasse quidem mortaliter, dum actu procuravit & recepit talia, posse tamen licitè retinere ea, si per se, vel per substitutos bene ea administret, & consulat damnis inde pullulantibus; quia accepit ab eo, qui poterat legitime conferre, ac sciens contulit ea; & cum talis receptio sit tantum contra iustitiam distributivam, non obligat ad restitutionem. Luber responsionem nostram ipsiusmet fere Cajetani verbis elucidare: hic postquam loc. cit. dixisset: dispensatio Papæ cadit super jus positivum, & non super jus divinum & naturale; pluralitas autem beneficiorum, quæ fit sine rationabili causa, est contra jus naturæ; & dein addidisset: sistit tamen confessor pedem circa iudicium illius, qui jam cum dispensatione, sine rationabili tamen causa, habuit & possidet incompatibilia, ne præceps neget absolutionem; oportet enim discernere, an iste teneatur de necessitate salutis renuntiare & reliqua, reservato sibi uno; quod non facile est, quando providetur per Vicarios, subiungit: denique duo pensanda potissimum. Primum est damnum Ecclesiarum, secundum inæqualitatem distributorum beneficiorum: & quidem damnum Ecclesiarum, quantum ad temporalia, & reparationem opportunam sive templi sive parva mentorum, & numerum ministrorum facile compensari potest; quia hæc subjacent sensibus: sed quantum ad curam animarum, si sunt beneficia curata, non excusatur à residendo; & per hoc sibi imputetur etiam levis culpa in damno animarum, & proinde, etsi possibile est, difficile tamen ac rarum videtur quòd absque notabili damno Ecclesiarum huiusmodi pluralitas continetur; & quando sic accidit, neganda est absolutio; quia notabilis damno Ecclesia continuo voluntaria absque rationabili causa, non est absque peccato mortali: ex parte autem iniquæ distributionis post factum pensanda sunt tria. Primum: damnum Ecclesiarum quas quis simul habet. Secundum: damnum Clericorum, qui debent ex his beneficiis honorari ac pasci. Tertium: scandalum honorum omnium, qui has inæquales beneficiorum distributiones videntes offenduntur, perturbantur, & ad similia incitantur, & propterea qui hæc parvi pendit absolvendus non est. ita ille: ex quibus patet, illum non tantum loqui de curatis, sed etiam

D

de